

Handelingsprotocol

Een handelingsprotocol beschrijft de stappen die de aanspreekpersoon integriteit (API) kan zetten na een melding van grensoverschrijdend gedrag

Handelingsprotocol ethisch sporten

VVW – Vlaamse vereniging voor Watersport

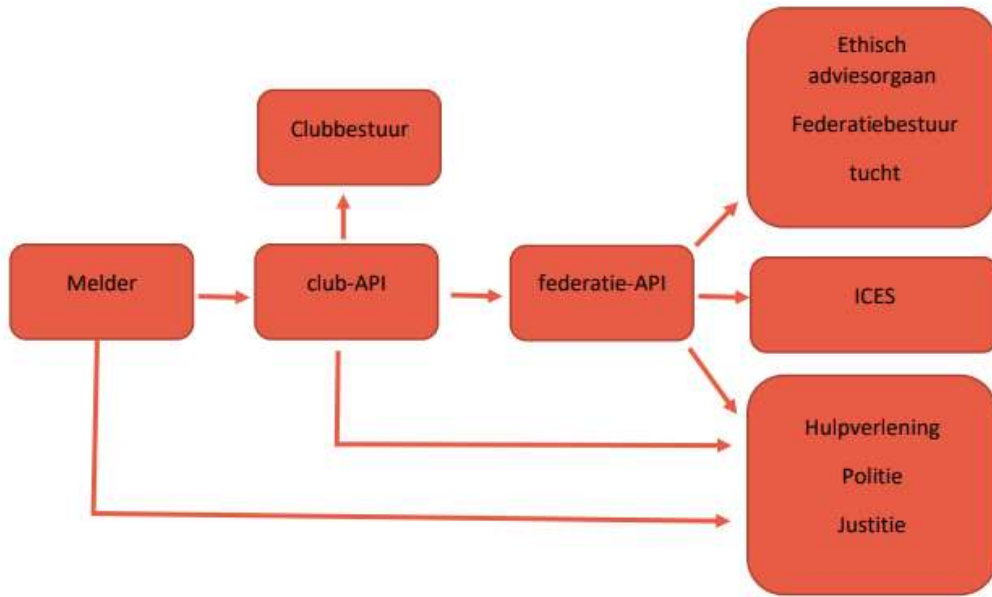
Als sportfederatie dragen wij kernwaarden zoals respect, integriteit, loyaliteit, discretie en fair-play hoog in het vaandel. We willen mee investeren in ethische normen en waarden om zo aan kwalitatieve sportbeoefening te doen. Om deze kwaliteit te garanderen beschikken wij over een handelingsprotocol.

Dit protocol beschrijft de stappen die worden gevolgd indien we een melding, onthulling of vaststelling krijgen van een schending van waarden en normen betreffende gezond en ethisch sporten of seksueel grensoverschrijdend gedrag.

[Hoe te handelen bij een melding : 5 fases](#)

Handelingsprotocol	
Fase 1	In kaart brengen van de situatie Heb ik een voldoende duidelijk beeld van de situatie of dien ik nog partijen aan te spreken ter verduidelijking?
Fase 2	Inschatten van de ernst Welke kleur vlag ken je aan het incident toe? Gaat het om een strafbaar feit? Is er sprake van een overtreding van de gedragscode/tuchtreglement?
Fase 3	Advies formuleren en uitvoeren Wat is nodig om veiligheid te garanderen? Wat zijn de verwachtingen van de betrokkenen? Naar wie dient er actie ondernomen te worden? Is het nodig om door te verwijzen naar externe organisaties? Wie neemt de regie bij de uitvoering van het advies?
Fase 4	Nazorg Hoe voelen de betrokken partijen zich ondertussen bij de situatie? Kan de case worden afgesloten?
Fase 5	Evaluatie en verbeteracties Hebben we het incident goed afgehandeld? Wat wel? Wat kon beter? Hoe verliep de communicatie? Zijn afspraken / procedures voldoende duidelijk?

Stappen	GROEN	GEEL	ROOD	ZWART
Fase 0	Melding, onthulling, vaststelling			
Fase 1	In kaart brengen van situatie			
Fase 2	Inschatten van ernst van situatie & advies			
Fase 3	Uitvoeren advies			
	Interne opvolging			
			Hulpverlening tuchtregeling	
			Politie/justitie	
Fase 4		Nazorg en evaluatie		
Fase 5		Beleid en verbeteracties		

Fase 0 - Melding, onthulling, vaststelling

Wie ontvangt de melding binnen VVW?

Aanspreekpunt integriteit: Britt Ceulemans tel. 0456/58 77 93 – britt@vww.be

Alertheid op signalen, uitspraken en vermoedens van grensoverschrijdend gedrag zijn een basishouding van elke begeleider. Het is belangrijk dat sporters hierop kunnen rekenen en bij ieder lid van het team terecht kunnen.

De API brengt de feiten in kaart:

- Wie zijn de betrokkenen: mogelijke slachtoffer(s), mogelijke pleger(s), mogelijke andere betrokkenen?
- Wat is bekend over de feiten? Wat is nog niet bekend? Wat is nog niet duidelijk?
- Wat zijn de bronnen: hoe zijn we de feiten te weten gekomen, waarop is het vermoeden gebaseerd? Wat is concreet gezien en/of gehoord?
- Welke feiten heeft men en welke gegevens ontbreken of moeten worden geverifieerd ?

De API heeft geen beroepsgeheim, wel discretieplicht. Discretie betekent niet dat zaken geheim worden gehouden, wel dat de API voorzichtig is met de informatie waarover zij beschikt en dat ze goed overweegt aan wie ze deze informatie meedeelt. Indien het gaat over strafbare feiten, moet zij dit melden aan hulpverlening of bij de politie. Zo niet spreken we van schuldig verzuim.

Wanneer de situatie een acuut gevaar betreft (vb een verkrachting die net heeft plaatsgevonden) of situaties die bedreigend blijven, verwijs je onmiddellijk door naar de hulpverlening, naar de politie (101) of naar medische bijstand voor het slachtoffer (112).

Fase 1 - In kaart brengen van situatie

Bij de melding van een incident zal onze API zorgvuldig in kaart brengen over welke informatie zij reeds beschikt en welke gegevens nog ontbreken of moeten worden geverifieerd.

In een gesprek met de melder zal onze API:

- Luisteren naar de melding, gericht open vragen stellen
- waar mogelijk zorgen voor de veiligheid van de melder
- empathie tonen met de melder
- Uitleg geven over de rol van de federatie API en afspraken maken over de volgende stappen

Verzamelen van objectieve gegevens:

- Onze API gaat niet op onderzoek uit, maar zal een aantal feiten nagaan op basis van een inschattingsgesprek
- Onze API brengt in kaart wie de betrokkenen zijn en van wie zij nog informatie nodig heeft om de situatie in te kunnen schatten
- Zij maakt een inschatting van hoe acuut de situatie is

Communicatie en registratie:

- Onze API zal de melding vertrouwelijk behandelen maar geen anonimiteit beloven (discretieplicht cfr beroepsgeheim)
- Zij heeft een meldingsplicht en rapportering (al of niet geanonimiseerd) aan het bestuur van de club

Doorverwijzing bij acuut gevaar:

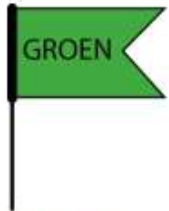

- Wanneer de situatie een acuut gevaar betreft, verwijst onze API onmiddellijk door naar de hulpverlening of naar de politie (zie fase 3)
- Checkt dit vermoeden van acuut gevaar bij 1712 of het CAW (Centrum Algemeen Welzijnswerk) of VK (Vertrouwenscentra Kindermishandeling)

Extra:

- Als federatie heb je zicht op waar de betrokkenen en vooral de pleger nog actief is (in andere clubs, op stages, sportkampen...). Onze API zal ook dit in kaart brengen en zal discreet nagaan of er in de andere contexten ook zaken gebeurd zijn.

[Fase 2 - Inschatten van de ernst v/d situatie & advies](#)

De API maakt een inschatting van de ernst van de feiten. Dit doet zij op basis van het Sensoa vlaggensysteem.

			
<p>GROENE VLAG</p> <p>Aanvaardbaar lichamelijk of seksueel gedrag (psychisch, pesten, ...)</p>	<p>GELE VLAG</p> <p>Licht lichamelijk of seksueel grensoverschrijdend gedrag</p>	<p>RODE VLAG</p> <p>Ernstig grensoverschrijdend of seksueel gedrag</p>	<p>ZWARTE VLAG</p> <p>Zwaar lichamelijk of seksueel grensoverschrijdend gedrag</p>

Op basis van zes criteria wordt aan het gedrag (of de gevoelens en gedachten) een vlag toegekend. Als alle criteria oké zijn (en alleen dan) krijgt het gedrag een groene vlag. Afhankelijk van het aantal criteria dat niet oké is en de ernst van de overschrijding krijgt het gedrag een gele, rode of zwarte vlag toegekend.

	GROEN	GEEL	ROOD	ZWART
1/ Wederzijdse toestemming	Een duidelijke wederzijdse toestemming.	Geen duidelijke wederzijdse toestemming.	Geen duidelijke toestemming van beide betrokkenen.	Duidelijk geen toestemming van beide betrokkenen.
2/ Vrijwilligheid	Er is geen druk of dwang. Het gebeurt uit vrije wil.	Er is een lichte dwang of druk.	Gebruik van manipulatie, chantage of macht om een handeling af te dwingen.	De handeling wordt afgedwongen met dreigementen, agressie of geweld.
3/ Gelijkwaardigheid (in maturiteit, leeftijd, intelligentie...)	Beide partijen zijn gelijkwaardig.	Er is lichte ongelijkwaardigheid.	Er is een grote ongelijkwaardigheid.	Er is een grote ongelijkwaardigheid.
4/ Leeftijd- en ontwikkelingsfase	Gedrag dat volgens de geldende normen en onderzoek past bij de leeftijd- en de ontwikkelingsfase.	De persoon vertoont gedrag van iets jongere of iets oudere kinderen of jongeren.	De persoon vertoont gedrag van kinderen of jongeren met een groter leeftijdsverschil.	De persoon vertoont gedrag dat totaal niet overeenstemt met wat op die leeftijd gebruikelijk is.
5/ Context	Het gedrag stoort niemand. De privacy wordt gerespecteerd.	Het gedrag is gezien de context licht aanstootgevend (onbeleefd).	Het gedrag is beledigend of kwetsend voor anderen.	Het gedrag is zwaar aanstootgevend (choquerend) – openbare zedenschennis
6/ Zelfrespect	Er is respect voor de persoonlijke integriteit.	Het gedrag kan zelfbeschadigend zijn.	Het gedrag veroorzaakt fysieke, emotionele of psychologische schade.	Het gedrag heeft zware fysieke, emotionele of psychologische schade als gevolg.

Wanneer het duidelijk een groene of gele vlag betreft (geen of licht grensoverschrijdend gedrag) is overleg niet nodig. Bij ernstiger feiten wordt intern overleg ingepland, met indien nodig extern advies.

A/ Intern overleg:

Bij een rode of zwarte vlag wordt de ethische commissie samengeroepen voor een inschattingsgesprek. Zij gaan de ernst van de feiten beoordelen aan de hand van:

- het vlaggensysteem
- wettelijke bepalingen
- de gedragscodes van VVW

B/ Extern advies:

Zij kunnen advies aanvragen bij externe hulpvereniging:

- 1712 - Een initiatief van de Vlaamse Overheid
- Vertrouwenscentra Kindermishandeling (extern advies wanneer het minderjarigen betreft)
- Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) (extern advies rond volwassenen)
- ICES – Centrum Ethiek in de Sport

Fase 3 - (Meehelpen) Uitvoeren van het advies

	groen	geel	rood	zwart
Interne opvolging	Informereren, normaliseren	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagogisch reageren • Afspraken maken • Coachen 	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagogisch reageren • Afspraken maken • Toezicht en veiligheid garanderen • Opvang betrokkenen • Bemiddeling • Nazorg 	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagogisch reageren • Afspraken maken • Toezicht en veiligheid garanderen • Opvang betrokkenen • Herstelbemiddeling • Nazorg • Sancties
Doorverwijzen hulpverlening en bemiddeling			<ul style="list-style-type: none"> • Opvang slachtoffers • Opvang plegers • Opvang andere betrokkenen • Bemiddeling 	
Tuchtregeling		*	<ul style="list-style-type: none"> • Doorverwijzen naar tuchtcommissie • Opvolgen besluiten 	
Politie/justitie		*	<ul style="list-style-type: none"> • Aangifte bij politie door slachtoffer • Aangifte door club- of federatie-API • Aangifte door derde 	

*Het is ook mogelijk om voor lichte feiten een lichte tuchtmaatregel voor te stellen zoals een verwittiging of berisping.

In functie van de beoordeling van de ernst van de situatie en rekening houdend met het extern advies, kan de ethische commissie van VVW beslissen dat een vermoeden, onthulling of vaststelling:

- intern verder wordt afgehandeld en/of;
- gemeld wordt binnen de hulpverlening en/of;
- een tuchtprocedure wordt gestart en/of;
- gemeld wordt bij politie of justitie.

Indien het gaat over eerder lichte feiten (groene/gele vlag) zal vaak een interne opvolging volstaan.

Bij rode en zwarte vlag kan men zich voor de interne opvolging ook baseren op de reactiewijzen per vlag, en doorverwijzen naar hulpverlening en/of politie/justitie en/of tuchtrecht van de federatie.

A/ Interne opvolging

Tenzij het over een situatie gaat die zich buiten de sportcontext afspeelt, zal een interne opvolging sowieso nodig zijn. Men moet het misbruik een halt toe roepen, optreden ten aanzien van de plegger en het slachtoffer omkaderen. Ook de andere jonge sporters en begeleiders, net als de organisatie op zich, zullen misschien ondersteuning nodig hebben.

- Bij groene en gele vlag zal de ethische commissie adviseren hoe er pedagogisch kan gereageerd worden t.a.v. alle betrokkenen. Ook inzetten op het verduidelijken of herformuleren van afspraken, en/of coaching van de club hierbij, is een mogelijke actie.
- Bij rode en zwarte vlag kan het van belang zijn om na te gaan hoe de veiligheid van betrokkenen kan worden verbeterd en hoe toezicht kan worden geoptimaliseerd.

- Vaak moet er ook aandacht gegeven worden aan de opvang en nazorg van en voor alle betrokkenen in een incident. En in sommige gevallen kan het nodig zijn naar herstel te werken.

B/ Tuchtprocedure

Bij rode en zwarte vlag is het nodig na te denken over de toepassing van sancties of **tuchtmaatregelen zoals die in onze reglementen zijn opgenomen**. Mogelijke tuchtmaatregelen zijn:

- Een berisping, verwittiging, vermaning of waarschuwing
- Het verbod om deel te nemen aan één of meer activiteiten
- Het verbod om rechten uit te oefenen
- Het verbod om functies uit te oefenen
- Schorsing voor bepaalde duur
- Uitsluiting

C/ Doorverwijzen naar hulpverlening en bemiddeling

Bij rode en zwarte vlag kan een doorverwijzing naar de hulpverlening of professionele bemiddeling nodig zijn. Deze gegevens kan je achteraan terugvinden in de [wegwijzer](#) (achteraan).

D/ Melding bij politie en justitie

Een geval van ernstig misbruik kan worden aangegeven bij de politie of rechtstreeks bij het Parket. Het is belangrijk zich goed te informeren over de mogelijkheden, het verloop en de gevolgen van een gerechtelijke procedure. Gaat het slachtoffer bijvoorbeeld akkoord met een melding bij politie of justitie?

Ook na een melding bij politie of justitie is een interne opvolging van de situatie nodig. Wellicht moet ook hulpverlening ingeschakeld worden, moet er verder gecommuniceerd worden met de betrokkenen, de andere jonge sporters en begeleiders, de familie.

Fase 4 - Nazorg en evaluatie

In de nasleep van een incident is er vaak weinig aandacht voor de beleving en de gevolgen daarvan voor alle betrokkenen. Meestal hebben betrokkenen behoefte aan meer en betere nazorg. De transparantie over hoe het incident is opgevolgd, zorgt voor een gevoel van veiligheid en vertrouwen in de organisatie:

- Organiseer op korte termijn een nazorggesprek met betrokkenen. Meestal is het goed kort na de incidenten mensen de kans en de ruimte te geven om ervaringen te bespreken. Herhaal indien nodig of volgens afspraak.
- Heb ook aandacht voor de communicatie naar een bredere groep personen.
- Maak afspraken rond de terugkoppeling naar hoe het clubbestuur na het uitvoeren van de stappen van het advies.
- Het incident wordt afgesloten met alle rechtstreeks betrokkenen, er is informatie over welke stappen zijn gezet, en welke nog zullen worden uitgevoerd.
- Het kan belangrijk zijn de gevolgen in kaart brengen (anoniem verslag).

Evaluatie van het proces bij alle betrokkenen kan waardevolle informatie geven over hoe de behandeling vanuit de club werd ervaren, en waar eventueel verbeterpunten zitten voor het beleid:

- Zijn mensen tevreden over hoe het incident werd opgevolgd
- Verliep de communicatie goed?
- Wat liep goed en wat kon anders?

[Fase 5 verbeteracties in het beleid](#)

In veel gevallen is een incident een uitnodiging om kritisch naar het eigen beleid en de praktijk te kijken. Moeten er zaken worden aangepakt, zijn afspraken onduidelijk, is er te veel ruimte voor interpretatie, hoe wordt het toezicht uitgevoerd, zijn alle begeleiders vertrouwd met de basisafspraken enzovoort. Veel vragen dus. Tijd om een reflectie te maken en een paar verbeteracties voor te stellen en uit te voeren zoals gedragscodes aanpassen/ reactieplan/ preventief sensibiliseren.